MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Saavutusta voi pitää pienenä ihmeenä.
HELSINGIN SANOMAT MAAN HALLITUKSEN 1-VUOTISPÄIVÄSTÄ

Mavin sijoitus kelpaa esimerkiksi

Maatalous- ja maaseutupolitiikan toimeenpanoa ohjaavan Maaseutuviraston Mavin sijoittuminen Seinäjoelle saatiin valmiiksi vuoden 2011 lopussa. Kyse oli yhdestä Suomen mittavimmista keskushallinon alueellistamishankkeista, mutta sekä sen toteutus että lopputulos ansaitsevat kiitoksen.

Viraston synty liittyi EU:n vaatimukseen maatalouspolitiikan valmistelun ja toimeenpanon eriyttämisestä. Uuden viraston perustamisesta oli tarkoitus päättää jo vuosituhannen alussa, mutta poliittiset kiistat sijoituspaikasta viivästyttivät hanketta vuosilla.

Mavin perustaminen oli kuuma aihe tuolloiselle maatalousministerille Kalevi Hemilälle (sit.), joka halusi uuden viraston Helsinkiin. Maakuntien kapina sijoituspäätöksestä suututti ministerin, ja tämä veti viime metreillä koko lakiesityksensä viraston perustamisesta pois eduskunnasta.

Vuosien vatvomisen jälkeen Mavin sijoittamisesta Seinäjoelle päätti lopulta maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaoja (kesk.) syksyllä 2005. Tätä ennen virasto ehti toimia epävirallisesti ja väliaikaisesti Helsingissä nelisen vuotta.

Viraston rakentaminen ja sijoittaminen kesti siis yhteensä kymmenen vuotta. Poliittisten kiistojen lisäksi huomiota sai Mavin henkilöstön asema. Helsingissä aloittaneen viraston noin 200 työntekijästä vaihtui puolet alueellistamisen aikana.

Mavi on viljelijöiden ja muidenkin maaseutuyrittäjien kannalta keskushallinnon tärkein virasto. Se vastaa noin 2,2 miljardin euron julkisen rahoituksen maksatuksista sekä ohjaa alueellisten elykeskusten toimintaa.

Alueellistamisen vastustamisen keskeisiin perusteluihin kuului uhkailu Mavin toiminnan lamaantumisesta ja esimerkiksi viljelijätukien maksatusten jumiutumisesta. Näin ei käynyt, vaan virasto selvisi koko muutoksen ajan keskeisistä tehtävistään varsin mallikkaasti. Tästä suurin ansio kuuluu Mavin henkilöstölle ja johdolle.

Julkisen sektorin toimintojen sijoittaminen on aina poliittinen päätös. Se kertoo siitä, millaista yhteiskuntaa haluamme Suomessa rakentaa.

Tässä vaihtoehtoina näyttäytyvät keskittäminen ja hajauttaminen. Näistä keskittäminen on ollut vallitseva Matti Vanhasen kahta hallitusta sekä Mari Kiviniemen hallitusta lukuun ottamatta.

Näiden aikana alueellistamispäätökset siirsivät keskushallinnosta maakuntiin yhteensä noin 5 000 työpaikkaa. Samanaikaisesti kuitenkin pääkaupunkiin sijoitettu valtion hallinto jatkoi paisumistaan ja maakunnista hävisi vähintään sama määrä valtion tai sen yritysten työpaikkoja.

Jyrki Kataisen kuuden puolueen hallituksella ei ole määrällisiä tavoitteita hallinnon alueellistamisessa. Näyttää siltä, ettei myöskään suuria tuloksia ole odotettavissa.

Vallalla oleva ”vapaavuorelainen” keskittämishenki ei suosi sen enempää hallinnon kuin yritystenkään sijoittumista maaseutu-Suomeen. Sen mielestä Fimea ei sovi Kuopioon eikä suuri kauppa Pieksämäelle – ei edes Porvooseen, jossa se uhkaisi vähentää venäläisturistien ostoksia Helsingissä.

Keskittäminen tyhjentää maakunnissa käyttökelpoisia asuntoja tuhansien vuosivauhdilla sekä lopettaa toimivia palveluja. Pääkaupunkiseudulla ne joudutaan rakentamaan uudelleen ruuhka-Suomen kustannuksin, jotka lankeavat sekä nykyisten että tulevien asukkaiden maksettaviksi.

Maaseutuvirasto sopii hyvin esimerkiksi siitä, ettei kaiken tarvitse olla Helsingissä. Virasto on ollut edelläkävijä myös tietoverkon ja etäkokoustekniikkojen kehittäjänä ja hyödyntäjänä.

Alueellisesti tasapainoisen Suomen rakentaminen näyttää vaativan päättäjiltä poikkeuksellista rohkeutta. Sillä voitaisiin kuitenkin välttää suuria taloudellisia ja sosiaalisia menetyksiä.

> **Kaiken ei tarvitse olla Helsingissä.**

Eduskunta koolle

Eduskunta kokoontuu kesken kesätauon käsittelemään Espanjan tukipakettia. Puhemies Eero Heinäluoma sanoi maanantaina, että eduskunta kutsutaan istuntoon elokuussa.

Huippukokouksen lopputulos oli monella tavalla sekava. Itse asiassa näyttää siltä, että vieläkään ei ihan tarkkaan tiedetä, mitä kokouksessa sovittiin. Kuten niin monta kertaa aiemminkin, varsinaisia tuloksia aletaan kirjata vasta kokouksen jälkeen.

Espanjalle on joka tapauksessa annettu lupaus yhteensä enintään 100 miljardin euron pankkituesta. Jos tämä tuki maksetaan väliaikaisesta vakuusrahastosta, Suomi vaatii vakuuksia oman osuutensa turvaksi. Myös Hollannin tiedetään liittyneen vakuusrintamaan.

Jos tuki maksetaan pysyvästä rahastosta, Suomi ei hae erillisvakuuksia, sillä tämä tuki on etuoikeutettujen saatavien joukossa mahdollisessa konkurssitilanteessa.

Puheet konkurssista eivät ole edes retoriikkaa, sillä päätöksen mukaan tuki voidaan maksaa suoraan pankeille eikä Espanjan valtiolle. Suomi on vastustanut tätä mallia, ja vastustusta löytyy varmasti muualtakin. Irlannin tapauksessa rahoitettiin valtiota, joka taas pumppasi rahaa kuralla oleviin pankkeihin. Nyt siis on tarkoitus toimia toisin.

Kaikki nämä asiat ovat kuitenkin vielä auki, ja pääministeri Jyrki Katainen sanoo, että päätökset varsinaisesta tuestakin tehdään kaukana tulevaisuudessa. Sitä suuremmalla syyllä eduskunnan pitääkin kuulla, miten hallitus aikoo jatkossa toimia.

Oppositio väittää Kataisen ylittäneen valtuutensa kokouksessa. Pääministeri luonnollisesti kiistää tällaiset väitteet.

Espanjasta on tullut osa suomalaista sisäpolitiikkaa. Tässä asiassa Suomi ei ole yksin. Niin on muuallakin – eikä euron kriisi ole ohi, kaukana siitä.

VIERASYLIÖ

Kananlantapommi ei ole suutari

Maamme johtavissa päivälehdissä, Helsingin Sanomissa ja Maaseudun Tulevaisuudessa on uutisoitu, etteivät Venäjän kotieläintuotannon lantaravinteet aiemmista arvioista poiketen uhkaa Itämerta mainittavasti. Väite perustuu oletuksiin, että lanta varastoidaan tällä hetkellä tiiviisiin varastoihin.

Näkemys on yksipuolinen ja siksi harhaanjohtava, eikä ratkaise lannankäsittelyyn liittyviä monia ympäristöriskejä Venäjän lähialueilla. Pikemminkin ratkaisua siirretään tulevaisuuteen siten, että riskit sekä Venäjän kasvavan maatalouden että Itämeren ympäristön kannalta käyvät entistä kestämättömämmiksi.

HELCOM:in toteuttamassa Balthazar -projektissa (2009–2012) on tarkasteltu Leningradin ja Kaliningradin alueiden kotieläintuotannosta syntyvän lannan aiheuttamia riskejä ja vaikutuksia Itämereen monipuolisesti. Alla kuvailtu näkemyksemme perustuu projektin tuloksiin sekä monivuotiseen kokemukseemme maatalouden kehittämisyhteistyöstä Venäjällä.

Eläintuotanto kasvaa, ravinteet eivät kierrä

Leningradin alueella, lähellä Pietaria ja Itämerta, on merkittävä kotieläintalouden tihentymä, jonka tuotantoa lisätään voimakkaasti. Tuotettu lantamäärä kasvaa eläinmäärän, erityisesti kanamäärän, myötä.

Lantaongelman todellinen syy on se, että kotieläinten rehu tuotetaan joko toisaalla Venäjällä tai ostetaan maailmanmarkkinoilta. Näin ravinnevirta kulkee kaukaisilta alueilta Itämeren kannalta riskialttiille Leningradin alueelle.

Rehun ravinteet päätyvät paitsi elintarvikkeissa kuluttajille, myös suurelta osin lantaan. Lannalle puolestaan ei ole riittävästi käyttöä lannoitteena alueen kasvintuotannon vähyyden ja kehittymättömyyden vuoksi. Ongelma painottuu lähes teollisina yksiköinä hoidettaville sika- ja kanatiloille, joiden rehuntuotannon omavararaisuus on alhainen tai sitä ei ole lainkaan.

Nautakarjatiloilla lantaa hyödynnetään rehukasvien ravinnelähteenä omilla pelloilla muita eläintiloja paremmin. Toisaalta kaukana eläintuotannosta sijaitseva rehuntuotanto ei sekään ole vailla negatiivisia ympäristövaikutuksia. Kun lannan ravinteet eivät kierrä takaisin rehuntuotannon lannoitteeksi, välttämättömänä ravinnelähteenä käytetään epäorgaanisia lannoitteita. Niiden teollinen tuotanto on energiaa kuluttavaa ja myös niiden peltokäytöstä tulee väistämättä ympäristövaikutuksia.

Lantavarastoista toistuvia päästöjä

Lannan varastointimenetelmät Leningradin alueella vaihtelevat rakennetuista altaista hallitsemattomampiin laguuneihin sekä läjitykseen luonnonympäristöissä tai peltoaukeilla. On hyvin tärkeää, että varastoalueet on nyt tutkittu, seurantaa on lisätty, ja että akuutteihin vuotoihin ja kriisitilanteisiin puututaan nopeasti.

> **Leningradin alueella, lähellä Pietaria ja Itämerta, on merkittävä kotieläintalouden tihentymä, jonka tuotantoa lisätään voimakkaasti.**

Nykyistä varastointia ei kuitenkaan voida pitää kestävänä ratkaisuna. Vaikka varastot olisivat tiiviitä, niistä aiheutuu kaasumaisia päästöjä. Muodostuvat kasvihuonekaasut kiihdyttävät ilmastonmuutosta ja ammoniakki, jonka typpi olisi lannoitteena arvokas, happamoittaa sekä rehevöittää ympäristöä.

Varastojen tiiviydestäkin on saatu huonoja kokemuksia. Toistuvasti uutisoidaan lantaaltaiden rikkoutumisista, jotka päästävät ravinteita pohjaveteen, vesistöihin ja Itämereen. Riskit ovat merkittävät, sillä lantaa ja sen varastointitarvetta muodostuu tilojen laajentumisen myötä enenevästi.

On aiheellista kysyä, kuinka kauan ongelmaa voidaan tällä tavoin kasvattaa purkamatta taustalla vaikuttavia syitä.

Lanta rehuksi omilla pelloilla

Kestävin ratkaisu Leningradin alueen lantakysymykseen on kehittää alueen maataloutta kierrättämään ravinteita. Rehua tulisi tuottaa alueen omilla pelloilla ja hyödyntäen ensi sijassa lannan ravinteet. Näin kotieläintuotannon ravinnetasetta saataisiin korjattua omavaraisemmaksi ja tasapainoisemmaksi.

Nykyisin viljeltävä peltoala ei riitä kaiken lannan hyödyntämiseen kestävästi. Kehittämisen voisi aloittaa korvaamalla käytettävät epäorgaaniset lannoitteet lantaravinteilla tilanteessa, jossa lantaa on aina lähes rajattomasti tarjolla.

Myös lannan prosessointi voi tukea ravinnetaseen tasapainotusta. Suurissa yksiköissä prosessointi erilaisin menetelmin voi olla kannattavaa, ja aloitteellisuutta sekä hyviä esimerkkejä on jo nähtävissä.

Lopputuotteina voi olla sekä uusiutuvaa energiaa että moninaisia lantaperäisiä lannoitevalmisteita. Osa näistä tuotteista voisi olla myös vientikelpoisia alueen ulkopuolelle.

Lannan peltokäyttö ei yksin riitä ravinnetaseen korjaamiseen, jollei lantaa ja lannoitevalmisteita käytetä kasvintuotannossa asianmukaisesti. Missään tapauksessa lantaa ei tule levittää viljelemättömille pelloille. Lantaravinteet on kohdennettava kasveille oikeina aikoina ja määrinä sekä oikein levitysmenetelmin. Tällöin kasvit hyödyntävät maksimaalisen määrän ravinteista kasvuunsa ja riskit Itämerelle ovat mahdollisimman pienet.

Kestävänä ei voida pitää toimenpiteiden siirtämistä tulevaisuuteen, jolloin ongelmien koko ja riskit ovat väistämättä entisestään kasvaneet.

Kanalapäästö vastaa kolmea Helsinkiä

Leningradin alueen kananlannasta Itämereen valuvaksi arvioitu päästö – noin 100 tonnia kokonaisfosforia vuodessa – on noin kymmenesosa koko Suomen maatalouden liukoisen fosforin päästöistä, ja siten kiistatta ylimääräinen rasitus herkälle Itämerelle.

Konkretisoidaksemme asiaa: tällainen päästö vastaisi suurin piirtein Aura- ja Paimionjoen vuosittaista yhteiskuormitusta tai kolmen Helsingin kokoisen kaupungin puhdistettujen jätevesien fosforimäärää.

Leningradin alueen sian- ja kananlantaongelman aiheuttama kuormitus Suomenlahden pohjukkaan on yli kolme kertaa Suomen maataloudesta Saaristomereen kohdistuva kuormitus. Voiko tätä pommia kutsua suutariksi?

SARI LUOSTARINEN
erikoistutkija
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT

HARRI HUHTA
vanhempi tutkija
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT

EILA TURTOLA
professori
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT

ILPPO VUORINEN
professori
Turun yliopiston Saaristomeren tutkimusasema

JOHANNA IKÄVALKO
yksikön päällikkö
Merentutkimus, Ilmatieteen laitos

PÄIVÄN KUVA

SEBASTIAN HARJU

Yötön yö

Kesäyön on onni omanani, kirjotti aikanaan runoilija Eino Leino. Tämän kauniimmaksi tuo onnenhetki tuskin voi muuttua.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: LAURA KAKKONEN

Parane pian, maapallo

Maapallolla ei mene kovin hyvin. Asia ei sinänsä ole uusi, sillä onhan siitä puhuttu suut ja korvat täyteen jo vuosikausia.

Ilmastonmuutos on ollut tapetilla jo pitkään. Välillä tosin tuntuu siltä, että moni muu luontoa heikentävä tekijä on jäänyt ilmastonmuutoksen massiiviseen varjoon.

Asia on vakava, mutta se ei ole ainut tämän maailman vihreään sydämeen kohdistuva tikarinisku.

Vesien happamoituminen, kemikaalipäästöt, lajien häviäminen ja merien huono tilanne muiden tekijöiden muassa jäävät ilmastoasioiden jalkoihin. Ehkä voitaisiinkin puhua yleisesti ympäristönmuutoksesta.

Tai voitaisiin kyllä, jos tässä vaiheessa tekstiä ei alkaisi jo ahdistaa.

Vaikka uutta informaatiota ja tutkimustuloksia tulee joka tuutista koko ajan, on asiaa silti vaikea sisäistää täysin. Ympäristön huonovointisuus on melko abstrakti asia, josta luontaisesti itsekkään ihmisolennon on vaikeaa olla huolissaan ihan koko ajan.

> **Ympäristön huonovointisuus on abstrakti asia, josta itsekkään ihmisolennon on vaikeaa olla huolissaan ihan koko ajan.**

laura.kakkonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Ihmisaivoihin on asennettu perustavanlaatuinen ajatus kuolemattomuudesta; ”kyllä kaikki hyvin menee” on ajatus, joka on polttomerkitty alitajuntaamme, jotta elämästä voisi ylipäätään selviytyä menettämättä järkeään.

Päivän jokaisena hetkenä ei voi olla itku kurkussa ympäristön tilan tai kaikkien niiden suloisten eläinten takia, joita ei välttämättä enää ensi vuonna ole olemassa.

Kyllä minäkin olen huolissani aina säännöllisin väliajoin, mutta ei minusta silti Greenpeacen innokkainta tukijaa saa. Niin paljon luonnonsuojelijaa minussa ei ole, että lähtisin barrikadeille osoittamaan mieltäni tai alkaisin fennovegaaniksi.

Olen joissain asioissa itsekäs sika, myönnän sen. Kannan useimmiten huolta siitä, miten maan metsät kasvavat ja miten niistä saisi enemmän rahaa irti. Onneksi toinen puoliskoni sentään yrittää suojella metsien monimuotoisuutta ja uhanalaisia lajeja.

Haluaisin toki suojella luontoa ja kaikkia söpöjä eläimiä, jos se olisi jotenkin mahdollista.

Mutta mitä yksi ihminen voi asialle tehdä? Miten estää sumatrantiikerien sukupuuttoon kuoleminen Indonesiassa?

En oikein jaksa uskoa, että pelkät rahalahjoitukset astuvat itse salametsästäjän eteen ja kiskovat aseen pois tämän käsistä.

Koetan silti olla ympäristölle kiltti. Kierrätän kaikki jätteet, yritän säästää energiaa ja vettä, en lennä lentokoneella eikä minulla ole autoa. Mutta onko siitä isommassa mittakaavassa mitään hyötyä?

Minulla ei ole käytännössä minkäänlaista vaikutusvaltaa estää öljy-yhtiöitä rakentamasta öljynporauslauttoja tai ison bioenergiafirman pomoa hakkaamasta sademetsän viimeistä puuta.

Täytyy vain toivoa, että jollakulla toisella on valtaa ja halua toimia oikein.

Wikipedian mukaan sää on ”kaoottinen epälineaarinen dynaaminen järjestelmä”. Tämä tarkoittaa sitä, että se on vain osittain ennustettavissa.

Sama pätee ympäristön muuttumiseen, sillä kukaan ei voi todella tietää, mitä tulevaisuudessa tapahtuu. Ekosysteemit ovat monimutkaisia järjestelmiä, joita ohjaavat lukemattomat eri tekijät.

Ehkä sitä täytyy vain yrittää parhaansa, pitää sormet ristissä ja toivoa maapallolle pikaista paranemista.

LEHTIKATSAUS

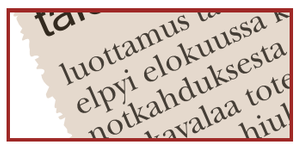

MTK:n kokous myönteisenä

SDP:n lehti **Demokraatti** pohtii MTK:n viimeviikkoista liittokokousta.

”Liiton 95:een toimintavuoteen mahtuu monenlaisia tunnelmia. Tällä kertaa ne olivat yllättävänkin myönteisiä. Maa- ja metsätalousväki uskoo, että vihreillä elinkeinoilla on valoisa tulevaisuus.

MTK perustaa optimisminsa sille, että maaseudun uusiutuvat luonnonvarat ovat kysyttyjä. ’Koko maapallo huutaa ruokaa ja uusiutuvaa energiaa.’ Lisäksi liitto laskee kuluttajien tekevän paikallisia ja kotimaisia valintoja.

Vihreä kasvu ja vihreä talous ovat todellakin maailmanlaajuisesti poliittisella asialistalla. Eri asia on se, miten isoiksi elinkeinoaloiksi ruokaan, puuhun ja bioenergiaan perustuva tuotanto voi Suomessa kasvaa.”

MTK:lla viisas linja

Itä-Savo kommentoi Juha Marttilan päätöspuhetta MTK:n liittokokouksessa.

”Marttilan mukaan MTK tekee yhteistyötä jokaisen hallituksen kanssa riippumatta siitä mitkä puolueet ovat milloinkin vastuunkantajina. MTK on vahvasti myös EU:n puolella, koska Suomen maaseudun markkinat ovat EU:ssa.

MTK on valinnut viisaan linjan, koska omaan poteroonsa hautautuneena etujärjestö ei pysty vaikuttamaan sektorinsa asioihin.”